

Arra kértük, tekintse meg Kondor Béla (1931—1972) festő és grafikus tárlatát, aki egyesek szerint zseni volt, mások szerint „csak firkált”.

A modern magyar művészet születésének, útkeresésének és tartós folyamatainak e nyolcvanöt éves tekintélye elfogadta a meghívást. Látni akarta tehát ezt a festészetet, amelyről azt állították, hogy korszakalkotó.

A kiállítást némán, figyelmesen nézte végig...

A kávénál, a Múcsarnok előterében levő kis asztalnál szóba jött az én vidékem is. Ez felidézte benne, hogy egyetlen hangos szóval: „Becs-kerek...”, gondolataiban évtizedekre menjen vissza.

Hallgattunk, tisztelve emlékező gondolatait.

Németh Lajos, Frank János és én figyeltük a két makacs, büszke és hallgatag embert: az egykor éles karmú, de most is éles elméjű, kritikus szellemű öreg oroszlánt, és a majdnem feleannyi idős, kitartó festőt, aki a környezete meg nem értésének ellenére is utat tört saját kifejezőmódjának, jelképeinek, amelyről mélységesen hitte, hogy korunkat fejezik ki.

A festő iránti kétségtelen rokonszenvvel, de érdes, kérges kezű simogatásként hangzott el az öreg ítélete, a látottakról alkotott véleménye: „Borzasztó fickó ez a Béla...”, alig észrevehetően villant a szeme, s elégedetten távozott vastag gyapjúoknijára húzott apostolpapucsában — mintegy ezzel is kifejezve a kispolgári renddel szembeni hajthatatlanságát.

Már nehézkesen ült be a fekete gépkocsiba, amelyet az akadémikusnak bocsátottak a rendelkezésére. Elment... ugyanaz év október 7-én mindörökre. Kondor Béla gyorsan követte: 1972. december 12-én halt meg.

„A művész számára, amikor alkot, nincs különbség jelen és múlt között, mert minden egyenlő távolságra van tőle.” Adjuk ehhez még mindkettőjünkél a jövőt is mint tartós hozzájárulásukat ahhoz, „hogy másoknak is megszerezze az *a tiszta örömet*, ami nekik jutott”.

Kartag Nándor fordítása

Bela DURANCI

A GYERMEKMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA

Ma reggel nyitották meg a Nagybecskereken rendezett gyermekművészeti kiállítást az itteni tantestület számos tagjának jelenlétében. A minden tekintetben érdekes kiállítás különös fényt vet a gyermekek megfigyelő képességére és fantáziájára, mely a kiállított számos rajzból élénken tükröződik vissza. Különösen szép és érdekes képet nyújt az egyes óvodák kiállítása és a Könyves Kálmán és az Atheneum képeit és könyveit tartalmazó terem. A számtalan játékszer és az alaki munkálatok különböző faja szintén dicséretet

érdemel. A legnagyobb elismerés illeti azonban a tantestületek tagjait, kik odaadással és fáradságot nem ismerő buzgalommal igyekeztek a kiállítást minél érdekesebbé és minél tanulságosabbá tenni.

(Torontál, 1903. aug. 1.)

A GYERMEKEK RAJZOLÁSA

(*Streitmann* tanár kiállítása.)

A Nagybecskereki Hírlap *eredeti* tárcája

Az emberi léleknek éppúgy megvannak a maga mozdulatai, sajátos indatai, mint a testnek, csakhogy mindig láthatatlanok és kifürkészhetetlenek. A gyermekkor összekuszálódott, homályos harmóniátlanságán nem vagyunk képesek keresztüllátni, a férfikor csodás erejét, a merész irányítást nem tudjuk szemünkkel követni, mert eredete titokzatos, s amint a mozgás följebb és följebb hág, mind jobban tűnik el előlünk. Ezek a mozdulatok, visszahatások az impressziókra. A gyermekeknél az impressziók oly erővel és nagy számban tolnak a lélekre, hogy annak visszaadó, kifejező ereje összezúródik, s csak idővel tud érvényre jutni, amikor az impressziók erejének és számának megfogyatkozásával arányosan növekszik, fejlődik.

A férfikorban könnyebb kihámozni, mert akkor a megnyilatkozás — a művészetekben — sokkal tisztább, kifejezőbb; a gyermekeknél azonban szilárd talajt kell keresnünk, amelyre állva nyugodtan és apróra figyelhessünk meg mindent. Ilyen alap a *rajzolás*. Ahogy a lélek mozdul, úgy mozdul a kéz, a szolga, mely akkor még nem dolgozik önállóan, a gyakorlatosság függetlenségével, hanem követi a lelket, amely még idegen tanítás alatt nem áll, idegen befolyásra nem reagál. „A rajz kifejezője a gondolatnak, éppen úgy, mint a beszéd; amaz vonalakkal, ez szavakkal önti azt külső formába.”

Ezen az alapon áll *Streitmann* Antal tanár, amikor a gyermekekkel a sokat megmosolygott *játékrajzokat* készítteti. S hogy alapja helyes, azt a fejlődés mutatja meg legjobban, mely tanítását nyomon követi. Kézzel fogható, megörökített fázisokat mutat be a zsenge *megfigyeléstől* a tárgyak jellemző és egyéni felfogásáig, a *művészi látásig*; végigszemlélhetjük itt a gondolkozást, annak megizmosodását, de megtanuljuk a hatalmas, leküzdhetetlen alkotási vágyat is, amelyet *Streitmann* tanár növendékeiben felébresztett. Némely gyerek százszámra készíti már rajzait, s kik aze'ött csak a játék és iskolai könyv mellett töltötték el a legszebb gyermekéveket, most izlést és művészi érzéket sajátítanak el az ő keze alatt — erőlködés, unatkozás nélkül, a „*játékrajzokkal*”. Megnyílik a gyermekek előtt a színek csodás világa, s azok lelkesedve hatolnak bele: